

NEM MAGYAR ÁLLAMPOLGÁRSÁGÚ GYERMEKEK TANKÖTELEZETTSÉGE MAGYARORSZÁGON A KÖZNEVELÉS RENDSZERÉBEN

Jogsabályok:

- 1991. évi LXIV. törvény, a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről (a továbbiakban: Egyezmény),
 - 1992. évi LXVI. törvény, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról (a továbbiakban: Pnyt.),
 - 1993. évi III. törvény, a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról (a továbbiakban: Szt.),
 - 1998. évi LXXXIV. törvény, a családok támogatásáról (a továbbiakban: Cst.),
 - 1997. évi XXXI. törvény, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (a továbbiakban: Gyvt.),
 - 2007. évi I. törvény, a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról (a továbbiakban: Szmtv.),
 - 2007. évi II. törvény, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról (a továbbiakban: Harmtv.),
 - 2007. évi LXXX. törvény, a menedékjogról (a továbbiakban: menedékjogi törvény),
 - 2001. évi C. törvény, a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről,
 - 2011. évi CXCV. törvény, a nemzeti köznevelésről (a továbbiakban: Nkt.),
 - 2013. évi V. törvény, a Polgári Törvénykönyvről (a továbbiakban: Ptk.),
 - 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (a továbbiakban: Nmr. rend.),
 - 2003/109/EK tanácsi irányelv, a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról (a továbbiakban: EK Irányelv)
-

[Bevezetés]

Az **Nkt. 45. § (1)** bekezdése értelmében Magyarországon - az e törvényben meghatározottak szerint - **minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni.**

A Magyarországon tartózkodó nem magyar állampolgár az **Nkt. 92. § (3)** bekezdése szerint az óvodai nevelést, a kollégiumi ellátást, a pedagógiai szakszolgálatokat, továbbá - ha a magyar jog szerinti tanköteles kort eléri - az iskolai nevelést-oktatást a tankötelezettség fennállása, továbbá a tankötelezettség ideje alatt megkezdett és a tankötelezettség megszűnése után folytatott tanulmányok alatt a magyar állampolgárokkal azonos feltételek mellett veheti igénybe, **ha megfelel a törvényben foglalt feltételeknek.**

[Kiskorú, nem magyar állampolgár tankötelezettsége]

A nem magyar állampolgár kiskorú akkor válik óvodai ellátásra jogosulttá, továbbá **akkor tanköteles** Magyarországon az **Nkt. 92. § (1)** bekezdése értelmében, ha:

- a) a) menekült, oltalmazott, menedékes, valamint a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 25/B. § (1) bekezdés b) pontja alapján befogadott jogállású
- b) a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény (2007. évi I. tv.) szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogát Magyarországon gyakorolja,
- c) a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozik és bevándorolt vagy letelepedett jogállású, vagy Magyarország területén való tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkezik.

(3) Magyarországon tartózkodó nem magyar állampolgár, ha megfelel az a-c) pontokban foglaltaknak, meghatározott feltételeknek, az óvodai nevelést, a kollégiumi ellátást, a pedagógiai szakszolgálatokat, továbbá - ha a magyar jog szerinti tanköteles kort eléri - az iskolai nevelést-oktatást a tankötelezettség fennállása, továbbá a tizennyolcadik életéve betöltése előtt megkezdett tanulmányok befejezéséig **a magyar állampolgárokkal azonos feltételekkel veheti igénybe.**

Az a) pontjában felsoroltak **az elismerés iránti kérelem benyújtásától kezdődően gyakorolhatják** a (3) bekezdésben meghatározott jogokat.

(5) A (3) bekezdésben szabályozott jog az (1) bekezdés **b) és c) pontjában meghatározottak alapján akkor gyakorolható, ha** a szülő és a gyermek, a tanuló **három hónapot meghaladó** tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkezik.

(6) Az a nem magyar állampolgár, aki az oktatásért felelős miniszter meghívólevelével rendelkezik, a meghívólevelében meghatározott ellátást a magyar állampolgárokkal azonos feltételek szerint veheti igénybe.

(7) Az a nem magyar állampolgár, aki nem tartozik az (1)-(6) bekezdésben foglaltak hatálya alá - ha nemzetközi szerződés vagy jogszabály másképpen nem rendelkezik -, **az óvodai, iskolai és kollégiumi ellátásért, továbbá a pedagógiai szakszolgálat igénybevételéért díjat fizet.** A díj nem haladhatja meg a szakmai feladatra jutó folyó kiadások egy tanulóra jutó hányadát. A köznevelési intézmény vezetője a díjat a fenntartó által meghatározott szabályok alapján csökkentheti vagy elengedheti.

(8) Az (1) bekezdésben meghatározott személyek óvodai neveléséhez, iskolai nevelés-oktatásához az oktatásért felelős miniszter nevelési-oktatási programokat ad ki.

(9) A külföldön megkezdett és befejezetlen tanulmányok a magyar köznevelés iskolarendszerében folytathatók. A tanulmányok beszámításáról, továbbá a tanuló felvételéről az iskola igazgatója dönt.

(10) Ha a beszámítás kérdésében az iskola igazgatója nem tud dönteni, beszerzi az oktatásért felelős miniszter véleményét.

I. A nem magyar állampolgár gyermekek tankötelezettségének teljesítése szempontjából három csoportra oszthatók

I.1 A menedékjogi törvény hatálya alá tartozók (2007. évi LXXX. törvény - a menedékjogról)

A 10. § (1) bekezdése alapján a magyar állampolgárokkal azonos jogok illetik meg és kötelezettségek terhelik a menekültet. A menedékjogi törvény 17. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az oltalmazott személyt azonos jogok illetik és kötelezettségek terhelik, mint a menekült státuszút.

A menedékjogi törvény 22. § (1) bekezdése értelmében a menedékes jogosult személyazonosságát igazoló okmányra, külön jogszabályban meghatározott, egyszeri kiutazásra és visszatérésre jogosító úti okmányra (ha származási országa érvényes úti okmányával nem rendelkezik), meghatározott feltételek szerint ellátásra, támogatásra és szállásra, illetve a külföldiekre vonatkozó általános szabályok szerinti

munkavégzésre. E törvény 32. § (1)-(2) bekezdése alapján a menekült és az oltalmazott - rászorultsága esetén - az elismerésről szóló jogerős határozat keltétől számított legfeljebb hatvan napig jogosult, a menedékes pedig jogszerű itt-tartózkodásnak ideje alatt jogosult a befogadás anyagi feltételeinek igénybevételére, valamint a jogszabályban meghatározott ellátásra és támogatásra. A befogadás során nyújtott ellátások és támogatások konkrét formáját a menedékjogi törvény végrehajtásáról szóló 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet 15. §-a határozza meg, amely alapján az elismerését kérőt többek között az oktatási-nevelési költségek megtérítése vagy pénzbeli támogatásként a beiskolázási támogatás illeti meg.

1.2 A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény (2007. évi I. törvény) hatálya alá tartozók

A fenti törvény szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogát gyakorolhatja az EGT polgár, annak családtagja, a magyar állampolgár családtagja, illetve az EGT polgárt vagy a magyar állampolgárt kísérő vagy hozzá csatlakozó személy. Utóbbiak közül annak, aki számára a hatóság családtagként való beutazását és tartózkodását engedélyezi, mert részben a magyar állampolgár eltartottja, vagy vele legalább egy éve egy háztartásban él, akiről súlyos egészségügyi okból a magyar állampolgár személyesen gondoskodik, vagy részben - abban az országban, ahonnan érkeznek - az EGT polgár eltartottja volt, vagy vele legalább egy évig egy háztartásban élt, és akiről súlyos egészségügyi okból az EGT polgár személyesen gondoskodik.

Az EGT állampolgároknak, valamint harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjaiknak a Magyarország területére való beutazása, továbbá a három hónapot meg nem haladó magyarországi tartózkodása gyakorlatilag feltétel nélküli, elegendő az úti okmány vagy a személyazonosító igazolvány megléte. Amennyiben a családtagok valamelyike olyan harmadik országból érkezik, amelynek állampolgárai vízum birtokában utazhatnak be, akkor ezt a vízumot az eljáró hatóságnak a lehető legrövidebb idő alatt és térítésmentesen kell kiállítania.

A három hónapot meghaladó tartózkodás feltételhez kötött, az EGT állampolgártól megkövetelt a bejelentkezés, amelyről az eljáró hatóság *regisztrációs igazolást* állít ki. A harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtag száznolcvan napon belül kilencven napot meghaladó tartózkodási jogát *tartózkodási kártya* tanúsítja, amelynek kiadását legkésőbb a beutazástól vagy a tartózkodási jogot megalapozó tény keletkezésétől számított kilencvenharmadik napon kell kérelmezni.

A kérelem benyújtásakor be kell mutatni, illetve csatolni kell a tartózkodási feltételek fennállását igazoló - külön jogszabályban meghatározott - okiratokat. Az eljáró hatóság a kérelem benyújtásával egyidejűleg igazolást ad ki, amely tanúsítja a harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtag tartózkodási jogát.

A három hónapot meghaladó tartózkodásra az az EGT állampolgár, illetve családtagja jogosult, akinek tartózkodási célja keresőtevékenység vagy tanulmányok folytatása, illetőleg aki a tartózkodás teljes időtartamára elegendő forrással rendelkezik önmaga és családtagjai számára ahhoz, hogy tartózkodásuk ne jelentsen indokolatlan terhet az ország szociális ellátórendszerére. E személyek tartózkodásának további feltétele, hogy külön jogszabályban meghatározottak szerint biztosítási jogviszony keretében jogosultak legyenek az egészségbiztosítási szolgáltatások igénybevételére, vagy azok fedezetéről saját maguk gondoskodjanak. Hasonló szabályok érvényesülnek a magyar állampolgár nem magyar családtagja vonatkozásában is. Valamennyi EGT állampolgár, illetve családtagjaik számára biztosított az állandó tartózkodás joga, amennyiben öt évig megszakítás nélkül, jogszerűen Magyarországon tartózkodtak. Továbbá a magyar állampolgár családtagját illeti meg - a házastárs kivételével -, ha megszakítás nélkül legalább egy éve magyar állampolgárral családi életközösségben él. A házastárs pedig akkor válik jogosulttá, ha a házasságot a kérelem benyújtását megelőzően legalább két éve megkötötték és azóta életközösségük folyamatosan fennáll. Az EGT állampolgár és a családtagja állandó tartózkodási jogát az állandó tartózkodási kártya tanúsítja.

1.3 A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról (2007. évi II. törvény) szóló törvény hatálya alá tartozók

E törvény személyi hatálya a harmadik országbeli állampolgárokra terjed ki, vagyis azon külföldiekre, akik nem rendelkeznek a szabad mozgás és tartózkodás jogával. Harmadik ország alatt tehát a Magyarországon („első ország”) és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államon („második ország”) kívüli országokat értjük.

A Harmtv. külön fejezetben szabályozza a három hónapot meg nem haladó és a három hónapot meghaladó tartózkodás szabályait. A három hónapot meg nem haladó tartózkodás céljából történő beutazás szabályozása a közösségi jog hatálya alá tartozik, a Harmtv. 7. §-a csak azt rögzíti, hogy ha valamely közvetlenül alkalmazandó európai közösségi jogi aktus, nemzetközi szerződés, a Harmtv. vagy annak felhatalmazása alapján kormányrendelet másként nem rendelkezik, a harmadik országbeli állampolgár kilencven napot meg nem haladó, tervezett tartózkodás céljából történő beutazásához és tartózkodásához vízum szükséges.

A 3 hónapot meghaladó tartózkodás szabályait a Harmtv. 14. §-ában szabályozza. Ennek keretében 180 napon belül 90 napot meghaladó tartózkodásra jogosító vízumnak minősül a tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum, a szezonális munkavállalási vízum és a nemzeti vízum. Az érvényes tartózkodási vízummal vagy nemzeti vízummal rendelkező harmadik országbeli állampolgár a vízumban foglalt tartózkodási idő lejártát követően Magyarország területén történő tartózkodásra - ha e törvény másként nem rendelkezik - tartózkodási engedéllyel I jogosult a Harmtv. 16. §-ában foglaltak szerint, amely 180 napon belül 90 napot meghaladó, de legfeljebb 2 év határozott időtartamú tartózkodásra jogosít Magyarország területén.

A 180 napon belül 90 napot meghaladó tartózkodásra vonatkozó különös szabályokat is megállapítja a törvény, amely vonatkozhat családdegyesítésre, keresőtevékenység folytatására, lehet tanulmányi, kutatási, hivatalos, gyógykezelési, látogatási, humanitárius célú, adható keresőtevékenység folytatása vagy önkéntes tevékenység céljából, nemzetgazdasági érdekből.

E törvény rögzíti azt is, hogy a befogadottat megilletik a tartózkodási engedéllyel rendelkezőknek biztosított jogok. Mindezek közül kiemelendő a Harmtv. 21. §-ában szabályozott tanulmányi célból adható tartózkodási engedély, amelyet az a harmadik országbeli állampolgár kaphat, aki Magyarországon a köznevelés információs rendszerében működőként regisztrált köznevelési intézménnyel nappali rendszerű iskolai oktatás vagy nappali oktatás munkarendje szerint létesít vagy létesített tanulói jogviszonyt. Emellett az a személy is részesülhet, aki államilag elismert felsőoktatási intézmény teljes idejű nappali képzése keretében tanulmányok folytatása, illetve a felsőoktatási intézmény által szervezett, a tanulmányok folytatását előkészítő képzésben való részvétel érdekében kíván Magyarország területén tartózkodni, és igazolja, hogy a tanulmányok folytatásához megfelelő nyelvismerettel rendelkezik. A tanulmányi célból kiadott tartózkodási engedély érvényességi ideje a képzés időtartamához igazodik.

Letelepedett státuszt a Harmtv. 32. §-a alapján a nemzeti letelepedési engedély, az EK letelepedési engedély, illetve az ideiglenes letelepedési engedély hoz létre. Az első két engedély határozatlan magyarországi tartózkodást tesz lehetővé, míg az ideiglenes letelepedési engedély öt évre adható, amely alkalmanként öt évre meghosszabbítható. A letelepedési jogállások átjárhatóak, így az ideiglenes letelepedési engedéllyel rendelkező nemzeti letelepedési engedélyt és EK letelepedési engedélyt, a nemzeti letelepedési engedéllyel rendelkező, valamint a korábban hatályos törvények alapján bevándorolt vagy letelepedett státuszt szerző harmadik országbeli állampolgár EK letelepedési engedélyt kérelmezhet. A letelepedett harmadik országbeli állampolgár az Alaptörvényben és a jogszabályokban biztosított jogosultságokkal rendelkezik.

Az előzőekben ismertetettek alapján az Nkt. által hivatkozott jogszabályok hatálya alá tartozó személyek közül **az a nem magyar állampolgárságú gyermek tanköteles Magyarországon**, aki a szabad mozgás és tartózkodás jogát Magyarországon gyakorolja, a menekült, az oltalmazott, a bevándorolt, a letelepedett jogállású és az a harmadik országbeli állampolgárságú gyermek, aki tartózkodási engedéllyel rendelkezik.

2. Nem magyar állampolgárságú gyermekek tankötelezettség kezdésének kérdése

A nem magyar állampolgárságú gyermekek tankötelezettségének kezdete az Nkt. 92. § (4) és (5) bekezdése alapján a jogállásuktól függ. A menekült és az oltalmazott gyermekek tankötelezettsége az **elismerés iránti kérelem benyújtásától fennáll**, míg a szabad mozgás és tartózkodási joggal rendelkező, a bevándorolt, a letelepedett jogállású, továbbá a Magyarországon tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárságú gyermekek tankötelezettsége akkor gyakorolható, ha a szülő **három hónapot meghaladó** tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkezik.

3. A nem magyar állampolgárságú tanuló felvételét biztosító iskola

Tanköteles gyermek felvételére - az iskolaválasztás szabadsága mellett - a hatályos jogi szabályozás értelmében jelenleg melyik iskola kötelezett?

Az Nkt. rendelkezéseiben meghatározott személyi kör tekintetében a menekültként és oltalmazottként elismert személyeket a menedékjogi törvény 10. § és 17. §-a alapján a magyar állampolgár jogai illetik meg és kötelezettségei terhelik. A letelepedettek a Harmtv. 32. § (2) bekezdése alapján az Alaptörvényben és más jogszabályban biztosított jogosultságokkal rendelkeznek.

Az EKG Rendelet 12. cikke kimondja, hogy egy másik tagállamban foglalkoztatott vagy alkalmazásban álló állampolgár gyermekei, ha a gyermekek a fogadó állam területén laknak, az állam saját polgáraival azonos feltételekkel nyernék felvételt általános oktatási intézménybe, szakmunkás- és egyéb szakképzésre. A tagállamok támogatnak minden erőfeszítést, amely lehetővé teszi, hogy ezek a gyermekek a képzéseken a lehető legjobb feltételekkel vegyenek részt. Az EK Irányelv bevezető rendelkezései közt rögzíti, hogy a tagállamok kötelesek biztosítani a kiskorúak számára, hogy a tagállamok állampolgárai számára meghatározottakhoz hasonló feltételek mellett juthassanak be az oktatási rendszerbe. Az egyenlő elbánásról szóló 11. cikk (1) bekezdés b) pontjában pedig megfogalmazza, hogy a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek az állampolgárokkal egyenlő elbánást élveznek az oktatás és szakképzés tekintetében is, beleértve a nemzeti joggal összhangban nyújtott tanulmányi juttatásokat.

*Mindezek alapján tehát a nem magyar állampolgárságú gyermekek magyarországi tankötelezettségének teljesítésekor **figyelemmel kell lenni a magyar állampolgárságú gyermekek tankötelezettségét meghatározó rendelkezésekre.***

A magyar állampolgárságú gyermekek számára biztosított a szabad iskolaválasztás, a tankötelezettség teljesítése érdekében ugyanakkor az Nkt. 50. § (6) bekezdése meghatározza a **kötelező felvételt biztosító iskolát** is, **vagyis az az iskola, amelynek felvételi körzetében a tanuló életvitelszerűen lakik, a gyermek felvételét nem tagadhatja meg.**

Életvitelszerű ott lakás alatt az EMMI rendelet 22. § (6) bekezdése értelmében a tanulónak a kötelező felvételt biztosító iskola körzetében lévő a lakóhelyét, ennek hiányában a tartózkodási helyét értjük.

Mit értünk lakóhely, illetve tartózkodási hely alatt?

A Pnyt. 5. § (2) bekezdésében foglaltak szerint a polgár lakóhelye annak a lakásnak a címe, amelyben a polgár él. Továbbá a Pnyt. 5. § (3) bekezdése alapján a polgár tartózkodási helye pedig annak a lakásnak a címe, ahol - lakóhelye végleges elhagyásának szándéka nélkül - három hónapnál hosszabb ideig tartózkodik. A törvény személyi hatályáról szóló 4. §-a kimondja, hogy a törvény hatálya alá tartoznak többek között a Magyarország területén élő magyar állampolgárok, a bevándorolt és a letelepedett jogállású, valamint a menekültként vagy oltalmazottként elismert személyek, valamint az Szmt. hatálya alá tartozó személyek, amennyiben a szabad mozgás és a három hónapot meghaladó tartózkodási jogukat Magyarország területén gyakorolják. A Magyarország területén élő, a Pnyt. hatálya alá tartozó polgár 26. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés értelmében köteles beköltözés vagy kiköltözés után három munkanapon belül lakóhelyének, illetve tartózkodási helyének címét a járási hivatalnál nyilvántartásba vétel céljából bejelenteni.

A harmadik országbeli állampolgár szálláshelyét a Harmtv. 73. § (1) bekezdésében foglaltak alapján köteles az idegenrendészeti hatóságnak bejelenteni a vízum vagy tartózkodási engedély számának megadásával. Az előzőek alapján tehát **a nem magyar állampolgárságú gyermekek lakóhelyét, tartózkodási helyét a Pnyt. alapján a járási hivatal, a lakóhelyként ugyan nem minősülő, de azzal azonos célt szolgáló szálláshelyet pedig az idegenrendészeti hatóság tartja nyilván.** A nem magyar állampolgárságú gyermekek mind rendelkeznek életvitelszerűen ott lakásnak minősülő „helyel”, amely **egyben meghatározza a kötelező felvételt biztosító iskolát.**

Mindezek alapján az iskola felvételi körzetében „lakó”, azaz ott lakóhelyel, tartózkodási helyel, illetve szálláshellyel rendelkező, nem magyar állampolgárságú gyermek felvételének megtagadása az iskolák részéről az Egyezmény, a hazánk által vállalt nemzetközi gyermekjogi kötelezettségek szempontjából súlyosan aggályos gyakorlatnak minősül.

Az Egyezmény 28. cikk 1. pontjában foglaltak teljesülése érdekében - mely szerint az Egyezményben részes államok elismerik a gyermeknek az oktatáshoz való jogát, és különösen e jog gyakorlásának fokozatos, az esélyegyenlőség alapján való gyakorlása céljából az alapfokú oktatást mindenki számára kötelezővé teszik - elvárt gyakorlat, hogy önmagában azon tény alapján, hogy a gyermek az iskola felvételi körzetében él, az iskolák biztosítsák a kiskorú felvételét. Ennek hiányában sérül az érintett gyermekek legfőbb érdeke és oktatáshoz való joga.

4. A külföldi állampolgárságú gyermekek iskolába járási költségei

Az a nem magyar állampolgár, aki nem tartozik az Nkt. 92. § (1)-(6) bekezdésben foglaltak hatálya alá, az Nkt. 92. § (7) bekezdése értelmében - ha nemzetközi szerződés vagy jogszabály másképpen nem rendelkezik - az óvodai, iskolai és kollégiumi ellátásért, továbbá a pedagógiai szakszolgálat igénybevételéért díjat fizet. Ez a díj nem haladhatja meg a szakmai feladatra jutó folyó kiadások egy tanulóra jutó hányadát. A köznevelési intézmény vezetője a díjat a fenntartó által meghatározott szabályok alapján csökkentheti vagy elengedheti. Ezzel szorosan összefüggő esetkört kívánt rendezni a jogalkotó az EMMI rendelet 185. § (1) bekezdésében, amikor előírta, hogy ha Magyarország területén élő, tartózkodási engedéllyel nem rendelkező kiskorú nem magyar állampolgár kéri a felvételét nevelési-oktatási intézménybe, a felvételkor igazolnia kell, hogy a szülői felügyelettel kapcsolatos feladatokat ki látja el, továbbá hogy az iskolai tanulmányokhoz szükséges feltételekről ki gondoskodik.

A fenti rendelkezések értelmében, aki nem tartozik a részletesen elemzett személyi körbe, Magyarországon nem tankötelezett, illetve amennyiben igénybe kívánja venni az oktatást, azt az oktatás költségeinek megfizetése mellett teheti meg. E követelmény teljesíthetősége érdekében pedig az

iskolába való felvételi kérelemnél a kiskorúnak kell igazolnia azt, hogy ki biztosítja a tanulmányainak finanszírozását.

5. A külföldi tanulmányok magyarországi folytatása, interkulturális programok

A külföldön megkezdett és befejezetlen tanulmányok az Nkt. 92. § (9)-(10) bekezdése értelmében a magyar köznevelés iskolarendszerében folytathatók, a tanulmányok beszámításáról, továbbá a tanuló felvételéről *az iskola igazgatója dönt*. Ha a beszámítás kérdésében az iskola igazgatója nem tud dönteni, beszerzi az oktatásért felelős miniszter, szakképzés esetén a szakképesítésért felelős miniszter véleményét. Az Nmr. rend. 185. § (3) bekezdése szerint, ha az iskolai tanulmányok folytatását a magyar nyelv ismeretének hiánya vagy a külföldi és a magyar iskola követelményrendszere közötti eltérés gátolja, akkor az iskola igazgatója - a szülő egyetértésével - az évfolyam megismétlését engedélyezheti úgy, hogy a tanuló csak felzárkóztató foglalkozásokon és nyelvórákon vesz részt. A foglalkozások idejét, az annak keretében oktatott ismeretek körét, az ismeretek elsajátításáról történő számadás módját az igazgató állapítja meg.

A nem magyar állampolgárságú gyermekek magyarországi tanulmányai folytatásának elősegítését szolgálják az Nkt. 92. § (8) bekezdésében foglaltak is, amely alapján *a nem magyar állampolgárságú gyermekek óvodai neveléséhez, iskolai nevelés-oktatásához az oktatásért felelős miniszter nevelési-oktatási programokat ad ki*.

(Az Oktatási Minisztérium által még 2004-ben kiadott irányelvre erre vonatkozik. Az irányelv a külföldi állampolgár tanulók interkulturális pedagógiai rendszer szerinti óvodai neveléséről és iskolai neveléséről-oktatásáról szól, amelyet még a közoktatásról szóló törvény 110. § (8) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján adtak ki. Az irányelv értelmében az az iskola, amely a külföldi állampolgár tanulók nevelésének-oktatásának megszervezésére az irányelv mellékletében foglaltakat alkalmazza, az megvalósítja az interkulturális program szerinti nevelést, illetve oktatást.)

Nmr. rend. 185. § (1) Ha Magyarország területén élő, tartózkodási engedéllyel nem rendelkező kiskorú nem magyar állampolgár kéri a felvételét nevelési-oktatási intézménybe, **a felvételkor igazolnia kell, hogy a szülői felügyelettel kapcsolatos feladatokat ki látja el, továbbá hogy az iskolai tanulmányokhoz szükséges feltételekről ki gondoskodik.**

6. A nem magyar állampolgárságú gyermekek tankötelezettsége és a gyermekvédelem

A tankötelezettség teljesítésének elmulasztása szorosan összefügg a gyermekek gondoskodáshoz és védelemhez való jogának érvényesülésével: ha az iskolába járásból, az oktatásban való részvételből való tartós kiesés súlyosan akadályozza a gyermek fejlődését, negatívan befolyásolja későbbi sorsát. Az ilyen gyermek pedig a magyar jogi terminológia alapján veszélyeztetett. A veszélyeztetettség fogalmát a Gyvt. 5. n) pontja határozza meg, ennek minősül a gyermek vagy más személy által tanúsított olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A Gyvt. 17. § (1) bekezdése határozza meg a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó *feladatellátókat*, vagyis közismertebb nevükön *a gyermekvédelmi jelzőrendszeri tagokat*.

A Gyvt. jelzőrendszeri tagként nevesíti pl. az egészségügyi szolgáltatást nyújtókat, a köznevelési intézményeket és a rendőrséget. A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a jelzőrendszeri tagoknak *jelzési és együttműködési kötelezettsége van*. A jelzőrendszeri tagok kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos

veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek ön maga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A Gyvt. 17. § (2) bekezdése értelmében pedig a gyermek veszélyeztetettségére vonatkozó jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. **A Gyvt. hatálya kiterjed a Magyarország területén tartózkodó magyar állampolgárságú, valamint - ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik - a letelepedett, bevándorolt, illetve befogadott jogállású, továbbá a magyar hatóságok által menekültként, oltalmazottként, illetve hontalanként elismert gyermekekre, fiatal felnőttekre és szüleire. A törvény hatálya kiterjed továbbá az Szmtv. szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyre, amennyiben az ellátás igénylésének időpontjában az Szmtv.-ben meghatározottak szerint a szabad mozgás és a három hónapot meghaladó tartózkodási jogát Magyarország területén gyakorolja, és a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény szerint bejelentett lakóhellyel rendelkezik.**

Emellett a Gyvt. 4. § (1) bekezdése alapján **a törvény hatálya alá tartozik a menedékjogról szóló törvény szerinti tizennyolcadik életévét be nem töltött, menedékjogi kérelmet benyújtó külföldi gyermek, aki jogszabály vagy szokás alapján felügyeletéért felelős nagykorú személy kíséréte nélkül lépett Magyarország területére, vagy a belépést követően maradt felügyelet nélkül, amíg ilyen személy felügyelete alá kerül, feltéve, hogy az illető gyermek kiskorúságát a menekültügyi hatóság megállapította.**

A Gyvt. 4. § (3) bekezdése szerint a törvény szerint kell eljárni a Magyarország területén tartózkodó, nem magyar állampolgárságú gyermek védelmében is, ha az ideiglenes hatályú elhelyezésnek, a nevelési felügyelet elrendelésének vagy a gyám kirendelésének az elmulasztása a gyermek veszélyeztetettségével vagy elháríthatatlan kárral járna.

A fentiekből következően a Gyvt. hatálya alá nem tartozó, nem magyar állampolgár gyermekek jogainak védelme érdekében hatósági intézkedésekre kizárólag akkor van lehetőség, ha azok elmulasztása a gyermek veszélyeztetettségével vagy elháríthatatlan kárral járna.

Ha a Magyarországon életvitelszerűen tartózkodó, tankötelezettség elmulasztására visszavezethetően veszélyhelyzetben lévő gyermekről a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtók, illetve a gyámhatóságok tudomást szereznek, akkor a gyermek védelme érdekében a jogszabályi keretek között az intézkedéseket megteszik.